

DELFTSCH STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, C. H. Douwes Dekker, J. Gratama,
V. J. P. de Blocq van Kuffeler, H. P. G. den Tex, Jan van der Waerden.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Burgertrots.

De bourgeoisie voelde zich lekker na de kroningsfeesten. Eenige maanden lang had het geroep van Oranje Boven en Leve Willem drie, de strijdkreet van het Behoud, geklaag over sociale misstanden overstemd. Er was gebleken dat de groote massa van het vaderlandsche volk nog op de hand der bourgeoisie was. Welnu, het bestaan van maatschappelijke nooden een beetje vergeten hebbende, de socialistische agitatie voor onbeduidend houdende, togen onze volksvertegenwoordigers den 27^{en} September welgemoed ter vergadering. Zij hadden de troonrede te beantwoorden. Ze zouden nog eens wat napraten over de illuminatie, wat of nou eigenlijk beter had voldaan, vetpotjes of gas, en dan de koningin vertellen dat het toch zoo prettig en zoo gezellig was geweest. Ze voelden zich echt en knus onder mekaar, keken voldaander dan ooit. Hadden zij misschien ééns ereis getwijfeld, o, een oogenblik maar, de feesten hadden dien twijfel gevaagd. Nimmer stonden zij zoo vast in hun schoenen en in hun politiek als nu. 't Ging alles toch maar best zoo, hoor.

Geen wonder dat, toen Troelstra het gezelschap wat ruw wakker schudde, de heer Pijnappel op zijn achterste beenen ging staan; het er niet bij liet, zooals minister Pierson, den socialist zachtkens te verwijten de genoegelijke stemming zoo te bederven, maar met trots en bewustheid ging vertellen van de grootheid van zijn klasse, van de heerlijkheid van het Bezit. Het bezit, zoo zei hij, is 't produkt van arbeid, talent en besparing, de bezittende klasse is de bloem der natie, uit haar komt voort de grootheid van een volk en in haar ligt de waarborg voor de toekomst.

Dit is de edele burgertrots. Zoo hoort men zelden meer spreken. Hier is een man aan 't woord die tenminste dezen dag geloofde in zijn klasse. Want men moge zulke ijdele zelfverheffing winderigheid noemen, vooral als men de herkomst kent: het dronkenmakende kroningsfeest — terwijl het volk zich bedronk aan jenever, bedronken bourgeois-harten zich aan het zien van welgezinde armen — lof verdient de heer Pijnappel voor de openhartigheid waarmee hij er voor uit kwam dat hij zijne klasse, de bezittende, ook de voortreffelijke vond. Wij zijn in de laatsten tijden zoo weinig gewend uit burgerlijke monden ronde taal te hooren, en zoo verregaand misselijk van het draaien en transigeeren onzer dubbeltongige blanke broeders, dat het goed doet weer eens iemand te hooren zeggen — het zij dan dat die iemand wat opgeblazen is door kronigswind —: Bezit, dat is de belooning voor wie arbeidzaam, talentvol en zuinig zijn, en bezitters dat zijn wij, dat zijn wie arbeidzaam, talentvol en zuinig zijn geweest, en de bezittende klasse, dat is de onze, dat is de roem en de bloem en de hoop van het land.

Dit is voor de bourgeoisie het ééuigste standpunt: zij numero één. Op dat standpunt staat zij inderdaad. Maar in oogenblikken dat zij zich minder bewust is van hare kracht dan kort na feesten haar ter eer gevierd, mist zij den moed daarop de aandacht te doen vallen. Dan laat zij het liever voorkomen of zij zich inzonderheid geroepen voelt te waken voor de belangen van het volk; dan laat zij na er uitdrukkelijk op te wijzen dat zij zich numero één voelt. Dan zegt ze, dat zij gaarne een welvarend volk

regeert, maar verzwijgt dat die welvaart enkel wezen mag een weerschiyn van de hare, dan belooft zij te zullen waken voor de belangen van het volk, maar vergeet te zeggen, dat de belangen der proletariërs ophouden waar de belangen der bezitters beginnen. Dan vertelt zij niet: de bezittende klasse is de hoop van de natie, maar heel andere vertelseltjes.

En zij heeft gelijk. Want ik ben benieuwd hoeveel stemmen of de heer Pijnappel wel zou hebben gekregen, indien hij zijn verkiezingsrede aldus was geëindigd:

En nu, mijne hoorders, ge vraagt mij naar mijn deugden? Ziehier mijn brandkast. Mijn bezit zij u een waarborg voor mijn arbeidzaamheid, bewijze u dat ik kan werken met ijver en lust, mijn bezit zij u een waarborg voor mijn begaafdheid, bewijze u dat mijne talenten vele en bijzondere zijn, en mijn bezit, ten slotte, zij u een waarborg voor mijn spaarzaamheid, verzekere u, dat ik 's lands gelden niet verspillen zal.

Had hij zoo gesproken, men zou misschien den heer Pijnappel gevraagd hebben of hij soms wat onwel was, pijn in de buik of zoo. Men zou hem hebben gezegd dat op zijn effecten niet gedrukt staat of hij ze van zijn vader erfde, dan wel zijn personeel ontstal. Of hij gelukkig heeft gespeculeerd, dan wel een vriend bedrogen. Of hij een eerlijk man is of een slimme dief. Allerminst of hij arbeidzaam en begaafd en zuinig is. Men zou zich niet zoo in de luren hebben laten leggen als de Tweede Kamer onzer Staten-Generaal, op welke, naar Pierson's zeggen de rede van den heer Pijnappel een uitnemende indruk maakte, en die zich in haar geheel, naar hij vermoedde, diep getroffen voelde.

De heer Pijnappel zal ook wel zoo verstandig zijn geweest de verkiezingsrede een beetje anders in te kleeden. Hij zal gewaagd hebben van dringende sociale nooden die spoedige verzorging behoeven, en waarvoor het noodig is mannen naar de kamer af te vaardigen wier hart warm, ja warm voor de behoeftigen op deze aarde klopt, en die een open, ik zeg een open oog hebben voor de ellende waaronder een nog te groot gedeelte van ons vrijheidlievende en nationale volk gebukt gaat.

L.

Kinderen van hun Tijd.

Aan den Heer P. C. SWART.

Na den treurigen uitslag der laatst gehouden officieuze vergadering van 10 Oktober j.l., belegd door eenige nu-o-d-oprichters van dit jonge blad, zijn wij meer dan ooit verantwoordig schuldig geworden aan den heer P. C. Swart omtrent onze verhouding tot het nieuwe idee, dat de a. s. redacteuren zullen te aanvaarden hebben; en we doen het waarlijk met te grooter graagte waar we ons-zelfen zorgvuldig te zuiveren hebben van het vermoeden van welke halfheid ook, in deze zaak zoo ruimschoots en zoo bewust aan den dag gelegd.

De heer Swart heeft er recht op, op eene verklaring onzerzijds; in de eerste plaats reeds om z'n denken-zooals-wij, in de bizondere plaats krachtens z'n krachtig protesteerend optreden in het tweede nummer, dat wel kan gezegd worden haast geheel naar ons hart geschreven te zijn. En niet alleen, dat het zijn recht is, maar misschien zouden

wij om eenige lauwheid te laken zijn indien we nalieten hem in zijn overtuiging, die we reeds ietwat zagen verflauwen, te versterken. Men staat, geïsoleerd, zoo menigvuldig bloot aan allerlei opgesmukte frazerij, die men, voeling houdende, anders toch zoo heel gauw doorziet; en er is meer vreugde in het feit dat één sterke z'n kracht behoudt, dan dat tien zwakken voor ondergang worden behoeft.

Het kan daarom misschien zijn speciaal nut hebben, — buiten en behalve zijn onontwikkeld noodzakelijkheid voor de integriteit onzer personen en ideeën, — den heer Swart, en zijne gelijk-denkers, er opmerkzaam op te maken hoe éven-vér wij ten minste nog van dit nieuw-opgerichte blad staan als óoit eerder in het blaak-brandende gestorm onzer oorspronkelijke, vlammeplannen.

Hoe het ter-wereld-mogelijk is geweest het eigendom eener bepaalde groep van menschen, die vertrouwen hadden in hunne personen, in de handen te spelen van aan-de-geheele-beweging-vreemde willekeurigen, — kan hier buiten bespreking blijven, en doet niet meer ter zake; maar ik ben blij, en ik stel er hoogen prijs op, hier de verklaring te kunnen publiceeren, dat wij nooit onze toestemming zouden hebben gegeven voor de oprichting van 'n dergelijk half en on-moedig onding als nu de studenten-velden is in-gejaagd; dat wij ons tot het laatste toe heftig hebben verzet tegen elke „beduimeling”, ons onrechtmatig voor den neus geduimd; en dat deze „wij”, verre van een blooten spreekkrant te bedoelen, nog per slot van rekening beteekenen: het voornaamste en eerste achttal menschen, die door de drie oprichters als uit den aard der zaak dadelijk in het initiatief hunner plannen zijn betrokken geworden!

„Wij zijn er uit geëlimineerd”, zeide v. Musschenbroek tegen mij, na de funeste beslissing; „ons blijft, dunkt mij, niets anders over dan de gebeurde dingen te aanvaarden.” — Dát was ook de chose; wij stonden vrij-wel buiten-gesloten, wij mochten toe-kijken naar onze zaakjes. Hoewel wij, den loop der gebeurtenissen kennende, het niemand meer kwalijk nemen, meenen we echter toch meer onwil dan onmacht opgemerkt te hebben in de zoo-weinig-tegemoet-komende voorstellen en voorstellingen der leidende verantwoordelijke personen. Men had, ware er de wil, nog zeer veel kunnen veranderen.

Maar hoe dit moge wezen, van onzen kant kan natuurlijk van eenige konsessie geen sprake zijn, indien we onze inzichten en ideeën geen aanmerkelijk geweld willen aandoen. Men begripe dit woord „aanvaarden” ook volstrekt niet als iets dat naar eenige konsessie zweemt. Het is een vaststaand feit, dat men ons eene gelegenheid om een idee te verwerklijken, heeft afhandig gemaakt, hoé dit dan ook moge geschied zijn. Het nieuwe blad is een volmaakt anders blad, en wij voelen er niet dát voor. Wij hebben het eenvoudig in de rij te plaatsen der 4 of 5 overige studenten-weekbladen, en dan te erkennen dat het na de Propria eene verbeterde editie van de andere is. Voor-zoo-ver enkelen onzer nog mede-oprichters er-van zijn, staan zij er gansch niet náder mee in relatie, dan dat zij zich voor hun abonnementsgeld liever rechtvaardig en on-autokratiesch willen behandeld zien, dan Minervaasch-onhebbelijk; vèrder gaat de toe-neiging geenszins.

Zóo werd het woord „aanvaarden” ook door de heeren Van Musschenbroek en Th. van der Waerden bedoeld; zóo, en 'n graadje strenger, wordt het door mij, en, geloof ik, ook door enkele anderen geaccepteerd. Men zou verkeerd doen in deze verhouding eenige vijandschap te zoeken eveneens als men verkeerd zou doen er 'n spoor van sympathie in te vermoeden. De dingen laten ons kóud; en alleen hebben wij er een breeden glimlach van helder genoeg voor over wanneer we ten laatste aan de gedachte toe zijn, de na-ons-komende „jaren” voor de domme vlegel-manieren der „lange leidsche jassen” voor goed te hebben gevrijwaard.

Dit is ons standpunt, dit is onze verhouding tegenover het idee van het nieuwe blad. Het is te hopen dat de heer Swart met ons tevreden zal zijn over ons „je maintiendrai!”

Maar, zooals reeds opgemerkt, hebben wij al geen reden luid te juichen, we hebben, — wanneer we willen vergeten wat er had kunnen wezen, — toch ook wel een open oog voor wat er door de massa op 't verleden is gewonnen.

Dit moet zeer beslist worden erkend: dat door het nieuwe blad, wordt er wat zorgzaam gewaakt voor haar eerlijkheid en frischheid, een grooteren direkten invloed zal kunnen worden uitgeoefend op de groote massa, dan het mogelijk ware geweest aan een blad-uit-één-stuk als het oorspronkelijk-geplande.

In sommige opzichten is dit een voordeel, in de meeste opzichten beteekent het niets. Op wijderen en lageren basis staande, zal het blad zeer zeker de afspiegeling kunnen worden van den doorsnee-student in Delft. Het middelmatige is er mee getypeerd, het half-moedige, het zachtjes-vooruitstrevende, het zoeterig-radikale. In die richting zal het ook wel veel kunnen bereiken, de tijden zijn er rijp voor, de levensomstandigheden der toekomstige technici zijn nog van dien aard, dat zij nog niet bijster veel verder behoeven te kijken dan hun neus lang is. De opvoedende kracht en de voltooiing van het blad zijn niet anders dan een vrij slap radikalisme, dat natuurlijk nooit versmaad mag worden als voortstuwende factor in den hervormings-stroom, maar dat ook weer sterkere stroomingen zal belemmeren in hun vaart. — Voor mij heeft dit dubieuze voordeel weinig waarde: m. i. is het van meer belang wanneer Delft jaarlijks 'n stuk of wat potige kerels den maatschappelijken strijd in-smijt, dan wanneer het jaarlijks 'n heele hoop wijsneuzige, half-voltooide frazeurs aan het verward-door-elkaar-zoekende radikale kamp afvert. Zooals de heer Swart terecht opmerkt is 'n dergelijk karakterloos blad 'n onwaardig gevolg op de „reeds zoo schoone geschiedenis der Delftsche democratie”; het lijkt wel 'n beetje op 'n hervorming in democratischen zin, maar het is overhóofd geen democratie, en lijdt aan hetzelfde euvel als elk op-den-spits-gedreven liberalisme: fraziologische poespas en naïef-goedmoedig syncretisme.

Een blad dat gepubliceerd en geredigeerd wordt voor de groote middelmatige massa, voor den middelsoort-student, zal nooit veel superieur kunnen zijn aan dezen middelsoort-student; stevige opvoedende kost zal het dus nauwelijks kunnen geven. Zoodra men in democratischen, d. w. z. in sociaal-democratischen zin wil werken, móeten uit den aard der zaak de zwakkere broeders af-vallen; daar is niets aan te doen. En dit af-vallen is niet het gevolg van een exclusivisme der democratie, maar van de zwakte der zwakke broeders.

God, laat gerust het mindere deel der massa aan haar lot over: voorloopig láat ze zich nog geen opvoedkundige waarheden gezeggen; het ontwortelings-proces is in de burgerij nog niet zoover gekomen dat het meerendeel harer zontjes ontvankelijk kan zijn voor een nieuwer, frisscher en dieper blik in de wetenschap van het leven. Hun inzicht is nietig, hun logica begrensd, hun debat kleinzielig, hun betoog onwetend en onbeduidend; wat moeten wij daartegen beginnen, sinds er geen Herculeessen meer zijn voor onze Augias-stallen? Men hóudt geen discoursen die ouder en kind beide moeten voldoen; en men kan geen kranten oprichten waarmee alle partijen gebaat zullen blijven.

Men zegt: „laat alles zijn beloop; er zal op dit neutraal terrein (het nieuwe blad) vrij gevochten worden om de overwinning, en natuurlijk zullen dus ook hier de sterksten overwinnen”. — Dit is niet waar in de praktijk, al klinkt de theorie ook ietwat overtuigend. Ten eerste wordt het middelmatige níet vrij blootgesteld aan den strijd om 't bestaan, maar wordt als „gemiddelde maatstaf” in de uiting van het blad beschermd en gehandhaafd. Niet elk artikel in het blad is debat of kritiek, niet elk artikel gaat voorts boven het subjectieve. Wie zal de moeilijke taak moeten volbrengen te oordeelen en te kiezen? Wanneer men aan middelsoort-mensch A verzoekt om een hoofdartikel te schrijven over den „groentijd,” en aan middelsoort-mensch B opdraagt uit te varen tegen „reaktionaire getapheden” of tegen „schadelijke mos-soorten”, — wat krijgt men anders dan een instandgehouden middelsoort-blad? Schrijft een zacht-róse radicaal niet slapper „weekverslagen”, (zoodrà hij niet meer strikt-objectief blijft), dan een man van de uiterste linker-vleugel?

Men zegt hierop: „maar als dergelijke artikelen worden geschreven, is er toch de vrijheid om er tegen te protesteeren en te sputteren?” — Ja, ja; „vrijheid” overal! Het gaat er mee als met het klassiek-liberalisme: vrijheid van arbeid!, vrijheid voor de wet!

Stel je voor dat je bij elk slap, slecht, of stom stuk dadelijk maar naar je goddelijke „vrijheid van sputteren”

moest gaan grijpen! Indien we al aannamen dat er genoeg menschen voor te vinden waren, die er genoeg tijd en genoeg lust toe hadden, zou het dan nog geen grooten onzin zijn!? Op elken nieuwen pruikenzang bijv. van Frits — Frans — Frederik Borst asem terug te geven! zou het niet enorm vervelend, zou het niet meer dan onnoozel zijn? En welke waarborgen hebben wij dat geen even-onverstoorbare en -snaaksche rustigaards — natuurlijk in ieder geval beter gesorteerd dan de Leidsche, — ons in het kalme bewustzijn van hun competentie en hun hooge geeste's-gaven wijlen de onverteerbare bruine boonen der Minerva door een pralend, doch even-onverteerbaar surrogaat zullen trachten te doen vergeten? — Ze zijn er anders genoeg, dergelijke rustigaards; et des meilleurs!

Wellicht zou men mij op dit alles willen antwoorden: dat het zoo wel zou kunnen gaan, maar dat het zoo niet zal gaan; en men noemt mij de „waarborgen”.

Maar iets dergelijks in het midden te brengen, beteekent eenvoudig: de verheid onzer eischen niet kennen en haar onderschatten.

We zijn hier aan een gevaarlijk punt, aan de vraag naar de beteekenis der zoogenaamde „waarborgen”. Wanneer iemand mij voor 'n zekere zaak waarborgen aanbiedt en ik durf ze niet accepteren, dan behoeft er hier nog geen sprake te zijn van wantrouwen in de waarde der borgstelling, maar dan kunnen we verschillen in onze waardeering van de noodzakelijke grootte der te stellen waarborg. De gestelde waarborgen voor de verwerkelijking van ons idee zijn geheel onvoldoende. Dat men ze toch voldoende achtte, komt doordat men ons idee niet door-en-door heeft kunnen begrijpen, en vooral hare strenge konsekwenties niet heeft nagegaan. Men is maar zoo'n beetje met de dingen meegegaan; er niet al te veel hoofdbrekens voor over hebbende, heeft men het in den beginne alles maar goed gevonden; maar toen het oogenblik gekomen was dat men zijn „goed-vinden” moest omzetten in daden, heeft men er heel wat anders van gefabriceerd dan de opdracht slechts toestond.

Het is dus niet waar, dat de strijd in het nieuwe blad zoo geheel vrij zal zijn, dat hij zal zijn een darwinitische strijd om het bestaan waarin de sterksten boven zullen drijven.

Om hier vrij te zijn in dien zin zou men 1° in 't geheel geen redactie mogen hebben, en zich eenvoudig bepalen tot eene administratie, (wat weer in andere opzichten niet wenschelijk zou zijn); zou men 2° vrij moeten wezen wat z'n werk-tijd betreft; zou men 3° 'n dergelijke toewijding, ijver, en lust moeten gevoelen om ten allen tijde zich te willen blijven verzetten tegen het onophoudelijk dalen van het publieke peil te Delft, als we onmogelijk van betrekkelijk-zoo-weinige menschen, daar-toe-in-staat, zouden mogen vergen. De sterksten zijn en blijven dan wel de sterksten, maar ze zullen zich dan niet anders laten zien dan om het noodigste werk te doen. — Men encanailleert zich nu eenmaal nooit graag.

Maar hoe précair en illuzoor dan ook de „voordeelen” van het nieuwe blad mogen wezen in vergelijking met die van het oorspronkelijk-geplande, — het blijve erkend dat het „voordeelen” zijn voor de middelmatige massa op-zich-zelf.

Mocht de groei in de hoogte niet meer kunnen worden versterkt, het is te verwachten dat een groei in de breedte zal worden bevorderd of in-'t-leven-geroepen. In dit opzicht zal men ons misschien de baas zijn.

De tijd wil wellicht voor de bedoelde kategorie in Delft eerder een groei in de volle breedte naar een slap radikalisme, dan een spitsen groei naar de verre democratie, en dan hebben wij dat natuurlijk verstandiglijk te „aanvaarden”. Zij zijn de kinderen van hun tijd; zij hebben nog niet het machtige over-de-tijden-heen-zien dat ons zoo sterk maakt, de elementen van halfheid, onbestemdheid, en kort-voelendheid hebben zij dus nog, als zoodanig.

Het is daarom dat wij, in de kalme sferen van het wijsgeerig denken bekoeld van den warmen ijver van een individueel willen, behooren te kijken met niet-onwelwillende oogen naar de beweging die wordt voorbereid en georganiseerd. Het feit dat wij een illuzie zagen vernevelen, doet niets af tot de betrekkelijke beteekenis van het andere. — In ieder geval mogen we in de na-hitte van

den strijd niet uit het oog verliezen dat, al had er iets beters kunnen tot-stand-gebracht worden, toch het nieuwe blad in vergelijking van een ouwe-hoer als de Minerva, een frisch, gezond, en lang-niet-onaardig kevertje is. Al hadden we liever 'n energieke, hooge vrouw zien heenschrijven, we behoeven daarom deze aardige kleine nog niet norsch en onvriendelijk te ontvangen; ze blijve vol goeden moed en behoude haar frissche wangen.

„Een Aurore heeft het niet kunnen worden, maar laat het nu een goed, onpartijdig blad zijn”, eindigde de heer Swart zijne protestatie. Zeer zeker; getroost kan ik het hem na-zeggen; wij hebben toch nog betrèkkelijk-veel bereikt.

12 October.

A. NETSCHER.

Aansluiting.

Zoo is het dan gezegd, duidelijk en kalm, hoe de 2e groep oprichters tegenover ons heeft gedaan. Tegenover ons, die de voorbereiding begonnen en den strijd wilden strijden. Tegenover ons, die het initiatief voor de eerste vergadering hebben genomen.

Op die vergadering waren velen.

Vele opinies werden uitgesproken en onder deze vele was het die van Netscher, Loke en mij, die sterk op den voorgrond trad en later zijn wij er buiten gehouden.

Voor de buitenwereld, hier de Delftsche Studenten, werd in den circulaire van Rosenwald het kloek besluit tot oprichting van een nieuw blad bekend; maar de massa kende niet onze oorspronkelijke plannen, hier werd tijdelijk niet opgelet.

Nu is het gezegd: Onze opinie, onze ideeën zijn weergegeven door Netscher, onze verhouding tot het blad uiteengezet en het is daarom, dat ik mijn stuk, dat het zelfde wilde doen, heb ingetrokken

Laat nu alle onderling krakeelen dan ophouden en ieder naar vermogen meewerken in het blad, waar is: „Goed recht voor alle gezindten”, maar dat als eisch stelt: „Goede trouw in de stukken, n. l. de stukken geschreven uit overtuiging, alleen om de zaak zelf”.

Ten slotte druk ik nog den wensch uit, dat de anderen Universiteitssteden, den titel van het blad niet op zullen nemen als een speciaal-Delftsch-willen zijn van het weekblad.

Integendeel; niets zou beter zijn, dan dat wij door steun van buiten, den nu nog ijdel-klinkenden naam van Algemeen-Studenten-Weekblad er boven konden zetten en zich ook in de andere academiesteden redacties vormden. Stukken uit eenzelfde academiestad, betrekking hebbende op dingen van den dag in die stad, zouden dan door de plaatselijke redactie behandeld worden in kolommen, waarvan zij het blijvend recht houdt; terwijl stukken van algemeenen aard dan ter beoordeeling kwamen aan 'n Centrale redactie, gekozen door de plaatselijke redacties uit haar midden.

JAN VAN DER WAERDEN.

Naar aanleiding van »Kinderen van hun Tijd”.

Ofschoon we in 't geheel niet sympathiseeren met de denkbeelden van den heer F. Borst, kunnen we ons toch ook volstrekt niet vereenigen met de wijze waarop door den heer Netscher elke gelegenheid wordt te baat genomen om genoemden heer onaangenaamheden te zeggen. Wanneer men den heer Borst (of wien ook) iets te zeggen heeft, moest men dat liever doen in stukken speciaal tegen hem gericht en geen hatelijkheden uitdeelen in artikels die met hem niets hebben uit te staan.

't Zelfde geldt ook van de schimpscheuten op „Leidsche lange jassen” die er door den heer Netscher weer bij worden gesleept, ofschoon ze in zijn stuk best gemist konden worden.

J. W. ALBARDA.

H. P. G. DEN TEX.

Aan MOERID.

Naar aanleiding van zijne beschouwingen
over Spinoza.

Het is verkeerd filosofische stellingen en moraal-theoriën aan te nemen en terug te geven zonder eerst eenige bestrijdingen en weerleggingen er van gelezen te hebben.

Zoo heeft Moerid eene vertaling van Spinoza gelezen, hij werd gevangen door de voor hem zoo nieuwe denkbeelden, en door de wiskundige vorm waarin zij gegeven waren, en op zijn manier meende hij ook andere menschen te kunnen beetnemen door eenige van Spinoza's beschouwingen, maar veel zwakker en onlogischer, luide te gaan rond vertellen.

Het is zoo verkeerd juist Spinoza's stellingen aan te nemen en te verkondigen, omdat zijne geniale fouten reeds lang door beroemde mannen als Kant, Schopenhauer e. a. ontdekt zijn. Zijn groote fout: het begrip substantie als gegeven te beschouwen, en dat begrip wel te definieeren maar den oorsprong te negeeren, is in strijd met elk filosofisch stelsel, dat eerst de oorsprong van elk begrip wenscht te onderzoeken.

En dan verder de onhandigheid en oneerlijkheid aan zijn definitie van substantie den naam „God” te geven. Het brengt verwarring aan en geeft aan sommige van zijne stellingen een absurd iets, nu meestal aan het Gods-begrip iets heel anders verbonden is.

Ook eene fout die gemakkelijk te ontdekken is, is Spinoza's aanname van God als te zijn de grondoorzaak, te gelijk daarmede verbindende de Wet van Oorzaak en Gevolg. Nu is de definitie van een oorzaak eene verandering in een bepaalden toestand die weer eene andere verandering ten gevolge heeft. Een oorzaak is noodzakelijk het gevolg van eene voorafgaande oorzaak en zoo voorts. De ketting van oorzaak en gevolg is dus aan weerskanten eindeloos. Dit is de wet van Oorzaak en Gevolg die Spinoza ook aanneemt, alleen dat hij vasthoudt aan een eerste oorzaak. Een eerste oorzaak nu is een tegenspraak in zich zelf, noodzakelijk volgt dit uit de Causaliteitswet die zegt dat aan elke oorzaak een andere vooraf moet gaan.

Zoo zijn in Spinoza's beweerde filosofie nog vele fouten aangetoond, en wordt dus door weinigen tegenwoordig nog aangenomen, al neemt zij in de Geschiedenis der filosofie eene belangrijke plaats in.

Erger is het gesteld met zijn moraal-theorie en is Spinoza vinnig aangevallen door Schopenhauer, naar aanleiding van zijn hoofdstukken over de Dieren. Het is bekend dat Spinoza een dieren-martelaar was, en zijn dieren-kwellerijen zijn dikwijls helaas gemakkelijk af te leiden uit zijn genoemde stellingen.

(Zie Schopenhauer „Parerga und Paralipomena”).

Ik heb dus met 'n enkel woord bedenkingen tegen Spinoza's wereldbeschouwing en moraal-theorie willen geven. Ik hoop dat Moerid nu niet nalaten zal om aan Spinoza's beroemde bestrijders ook eenigen tijd te besteden.

Eenigszins vreemd zijn de afleidingen van Moerid in de vraag in hoeverre slechts daden uit noodzakelijkheid te excuseeren vallen. Hij wil, de reeks van oorzaak en gevolg afdalende, waarachtig weer stuiten op een plek waar de Wet plots ophoudt te werken, waar een individu anders had kunnen handelen, bijv. door in plaats dat iemand een onbezonnen streek doet, hij zijn rede had kunnen gebruiken.

Maar is het feit, dat iemand zijn rede niet gebruikt, niet óók een gevolg van bepaalde oorzaken, als bijv. minder goede hersenen, valsche geleerde motiveering, van duizenden buiten-oorzaken?

Een beperkte vrijheid van wil is iets onlogisch, wij kunnen niet transigeeren met dat begrip, vrijheid laat zich niet gedeeltelijk vastkoppelen met onvrijheid.

Ik zie dus dat Moerid redeneeren gaat als velen, wien de Wet van Oorzaak en Gevolg zich opdringt als iets vaststaands en wiskundig zekers, zoolang wij gewone menschen zijn. Zij zijn bang, dat met de onvrijheid van wil de menschelijke toerekenbaarheid, en dus alle moraal, vervalt en gaan nu toch de vrijheid tot koningin proclameeren, maar te gelijk haar aan banden leggen volgens grillige en vreemde wetten.

Moerid! wie de waarheid zoekt moet niet terugschrikken voor sommige consequenties die hij vinden zal. — Maar nu genoeg hierover, gij zult zelf wel kunnen vinden in

hoeverre toerekenbaarheid met onvrijheid van wil te verbinden is.

Nog 'n grief heb ik tegen U. Gij zegt dat Robert Blatchford in zijn „nu en straks” (ge bedoelt zeker „Merry England” of Het Heden en de Toekomst) beweerd heeft Arbeid iets laags, ootterends te vinden. Zulk eene absurditeit in de stellingen van den beroemden engelschen socialist kan ik niet aannemen, ik heb het ook niet in zijn werk kunnen ontdekken, en daarbij het feit nemende dat gij niet eens de juiste titel van het boek wist, geloof ik dat gij van 'n „hooren zeggen” iets zekers hebt willen maken, eene oppervlakkigheid die ik van den filosofisch aangelegden veeerder van Spinoza niet verwacht had!

En ten slotte wil ik U nog zeggen dat ik uwe vereering voor „gepaste” energie zeer onfilosofisch (wat is „gepast”?) en zeer burgerlijk (duf) vind.

X.

Weekverslag.

Een week verder zijn wij met ons corpsleven, een week van stemming, kalme stemming bij de bussen, van enorm drukke en geanimeerde stemming in onze heilige halle. Daar aan een eerstejaarstafel zie ik zitten een man vol zoeten wijns, middelpunt van vrienden, die lachend om zijn geest, zoo kennismaken met wat zij noemen Jan-Student-Iô-Vivat.

Zij bekijken foto's, onze jeugdige corpsbroeders, hun hart ophalend aan de prenten waarop zij staan voor het eerst als student, met leuke petjes. Dat er zelfs een paar ouderen zijn, die ook graag op plaatjes stonden, wie kan het hun kwalijk nemen.

* *

Het was Dinsdag eindelijk*, de Laga-dag, de onderlinge wedstrijd. Regen siepelde neer met dunne waterstraaltjes op de reeds natte grond. Maar bij het klimmen der zonne, de klok wees tien minuten voor half-elf, hield op de regen en de roeiers leefden op, plots alle krachten in zich voelende om zich met elkaar te meten. En de jury verscheen in haar bakje langs het kanaal, waar geroeid zou worden.

De roeiers, welke de eerste heat van deze strijden zouden roeien kwamen naar den start gelijk met de jury, Nog hingen de blauwe misten over de lage landen langs de boorden van het kanaal. In de verte „paarschten” eenige boomen op, teekening gevende aan den ijlen horizont. Als witte klodders verf in het wazige groen graasden daar koeien in de natte weiden.

Aan de stadskant drong de „Lange Jan” zijn spitse toren tot hoog in de lood-grijze wolken daarboven en bliezen schoorsteenen lange strepen vuile rook laag over de natte landen. Dat was de versiering van het tooneel van veel strijd, die de strijd soms deed vergeten, vooral toen de herfstzon even met een mooie gouden schijn kleur bracht in de paarsch-blauwe landen.

Een geregeld verslag van de wedstrijden heeft een ander voor ons geschreven, slechts enkele bijzaken vergat hij. Zoo memoreerde hij niet het mooie waterwerk dat Schotel te zien gaf toen deze per fiets de glibberige dijk afsukkellende, zijn hoofd in de beschoeiing plantte en met dat hoofd als middelpunt met zijn groote toon een kromme beschreef die minstens van den 10den graad was. Een groot technicus op roeigebied zou allicht in dezer voege spreken: Bij het begin van den slag niet te gauw uittrappen en met het hoofd niet te veel voorover. Het waterwerk is vrij goed, doch de finish kan een boel beter. Ook dient hij, om een goed fietser te worden, beter te letten op richting.

Een kroegjool met eerste-jaars-muziek, waar de sierlijke prijzen werden uitgereikt, zette een deftige kroon op het uitnemend geslaagde feest.

T.

Laga's Najaarswedstrijd.

18 OCTOBER 1898.

Het weer hield zich den geheelen dag vrij goed. De tegenwind van 's morgens ging na 12 uur liggen.

De scheepvaart was echter zóó druk, dat door aanvaring 2 nummers overgerooid moesten worden. Dit zeer ver-

B I J V O E G S E L

behoorende tot het DELFTSCH STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 20 OCTOBER 1898.

blijdend teeken voor het verkeer van onze stad is minder verblijdend voor onze brave roeiers.

In tegenstelling met andere jaren was er niet zooveel werk gemaakt van een groot aantal inschrijvingen, als wel van eenige zeer geanimeerde nummers. Er dongen zelfs geen outriggerbooten mee. De inschrijvingen in de vaste banknummers had wel grooter kunnen zijn.

De Jury, bestaande uit de Heeren: A. Hoeffelman, C. Kesper en W. Meijer Timmerman Thijssen en de commissie voor tijdopname, de Heeren: A. Hoeffelman en H. P. G. den Tex, kweten zich uitstekend van hunne taak. De starter schitterde door afwezigheid.

I. Vierriems inrigged gieken (Seniores.)

a. Boot „Laga”. J. H. Kremer, P. Bunge, F. A. Brandt en J. C. Deking Dura (slag), S. Piek (stuurman). Tijd 4'05¹/₅”.

b. Boot „Prinses”. J. A. Reus, J. van Braam Houckgeest, A. Broese van Groenou en R. Klein (slag), J. J. A. Knoote (stuurman). Tijd niet opgenomen.

De „Laga” liep steeds uit en eindigde met 4 lengtes voorsprong. Het ensemble overwon. De 2e boeg der „Laga” diepte nu en dan. In de „Prinses” was alles minder goed, vooral het waterwerk was slecht.

II. Vierriems vaste banken gieken (Juniorees.)

a. Boot „Pélan Pélan”. A. de Kanter, P. H. Hendriks, A. G. van Waveren en J. E. Moltzer (slag), J. J. A. Knoote (stuurman). Tijd 4'24³/₅”.

b. C. Robbers, K. M. A. Enthoven, J. J. Canter Cremers, J. D. Tours (slag), F. Begeman (stuurman). Tijd 4'38²/₅”.

III. Tweeriems inrigged gieken (Juniorees.)

a. Boot „Koko”. J. H. Kremer en P. F. Bunge (slag), S. Piek (stuurman). Tijd 4'36¹/₅”.

b. Boot „Waterjuffer”. G. Hoeffelman en H. W. Dammers (slag), J. J. A. Knoote (stuurman). Tijd 4'51²/₅”.

c. Boot „Koko”. H. van Rees en G. J. Langhout (slag), J. J. A. Knoote (stuurman). Tijd 4'48¹/₅”.

d. Boot „Waterjuffer”. J. A. Reus en J. van Braam Houckgeest (slag), H. F. Stoll (stuurman). Tijd niet opgenomen.

e. Boot „Koko”. F. O. Wegener Sleeswijk en H. F. Stoll (slag), G. J. Langhout (stuurman). Tijd 4'51”.

De heat tusschen c en d moest overgeroeid worden. De „Waterjuffer” verloor in de bocht 1¹/₂ lengte, doordat er voor eenige schepen uitgeweken moest worden. De „Koko” was 3 lengtes voor toen de „Waterjuffer” den strijd opgaf.

IV. Kampioenschap van Laga in Single Sculling outrigger.

a. H. F. Adams. Tijd 4'19²/₅”.

b. J. T. P. Blankert. Sloeg om in de bocht toen hij ruim een lengte achter Adams was.

c. F. A. Brandt. Tijd 4'45”.

d. D. A. Vreedenberg. Tijd 5,15”.

Brandt liep gaandeweg uit en ging met een 6-tal lengtes voorsprong over de eindstreep.

e. L. Coster van Voorhout. Tijd 4'41¹/₅”.

f. R. Klein. Tijd 4'27¹/₅”.

Tot de bocht was Coster 1 lengte voor. Toen werd van baan verwisseld en ging Klein met ongeveer 3 lengtes voorsprong 't eerst over de eindstreep.

V. Tweeriems vaste banken gieken.

a. Boot „A. C. Schaly”. C. Robbers, K. M. A. Enthoven, F. Begeman (stuurman). Tijd 5'41³/₅”.

b. C. W. J. Hoyer en Salberg (slag), A. P. Wellenstein (stuurman). Tijd 5'11²/₅”.

c. C. G. van Baerle en L. T. van Ravenswaay (slag), W. Kamperdijk (stuurman). Tijd 5'59²/₅”.

De plaats van Ravenswaay werd ingenomen door F. Muller.

VI. Tweeriems inrigged gieken (Seniores)

a. Boot „Koko”. A. Broese van Groenou en J. C. Deking Dura, (slag), J. J. A. Knoote, (stuurman.) Tijd: 4'32³/₅”.

b. Boot „Waterjuffer”. R. Klein en F. A. Brandt (slag), S. Piek, (stuurman.) Tijd 4'27²/₅”.

Tijdens den geheelen race hingen de booten aan elkaar en de „Waterjuffer” kon slechts met 1 lengte winnen. Het armwerk van Broese kan aan 't einde van den slag iets sneller gebeuren. Ook de recover kan iets vlugger. Deking roeit rustig en goed. De oude twee roeide met

langen slag, maar 't waterwerk bevalt niet zoo goed als wanneer de roeiers van boord verwisselen. Brandt kan zijn rug meer gestrekt houden aan 't eind van den slag en Klein besteed veel te weinig zorg aan zijn finish, wat 't waterwerk betreft.

VII. Vierriems inrigged gieken (Juniorees.)

a. Boot „Laga”. J. H. Kremer, F. G. Unger, H. F. Stoll en P. F. Bunge (slag), E. B. Van Doesburg (stuurman). Tijd 4'7²/₅”.

b. Boot „Prinses Wilhelmina”. H. van Rees, G. J. Langhout, G. Hoeffelman en H. W. Dammers (slag), J. C. Deking Dura, (stuurman). Tijd niet opgenomen.

Een andere ploeg die ingeschreven was kwam niet uit.

In deze heat werd zeer goed geroeid door de prijswinners. Kalm liep de „Laga” uit. Behalve Kremer diepten de anderen eenigszins. Kremer gooit zich goed op, maar valt na ²/₃ van den slag gedaan te hebben zeer leelijk in elkaar. Door hoofd en rug stijf te houden is dit gemakkelijk te verhelpen. Dit ook aan de anderen van de ploeg. Van ploeg b. is G. Hoeffelman verreweg de slechtste roeier. Hij trapt zijn sliding te snel weg. De overigen roeiden vrij goed; het ensemble was niet aanwezig.

Over het Skiffnummer nog dit.

Adams is Kampioen van Laga geworden en verdient het ten volle, zijn slag is lang en goed doorgehaald. Hij moet om een goed sculler te worden de finish met zijn rechter riem verbeteren, langzaam naar voren rijden en zijn schouders aan 't eind van den slag naar omlaag houden; alle slechts kleine fouten die we in de week vóór de race al minder zagen worden.

Klein won de 2e prijs. Zijn finish is minder dan die van Adams, hij rijdt te veel en naar voren en naar achteren.

Coster's start was goed. Jammer dat hij 't niet vol kon houden, bij een weinig oefening kan hij een gevreesd tegenstander worden.

Brandt heeft zich niet genoeg geoefend en beantwoordde niet aan 't geen wij van hem verwachtten

D. Vreedenberg's slag is lang niet krachtig genoeg voor een race-slag; waterwerk vrij goed.

Blankert mag zich nog wel eens oefenen; hij zit goed in de boot.

Ten slotte nog een woord van opwekking aan hen, die zonder succes mededongen. Laten zij zich niet ontmoedigen, maar met ernst zich op de zaak toeleggen; dat hoofdzakelijk aan Reus en van Braam.

Alle heats werden gevolgd met „bakjes” en fietsen. 't Eerste jaar was overal aanwezig op plaatsen waar het best weg had kunnen blijven, b. v. op 't vlot zorgden ze, dat de race-roeiers bijna niet uit konden stappen of natte voeten opliepen.

's Avonds was er prijsuitdeeling met kroegjool op de Sociëteit Phoenix.

Inhoud der Studenten-weekbladen.

Propria Cures. 15 October 1898.

De rubriek „Amst. Stud.-Corps” schijnt van elastiek te zijn geweest: „Groenenwedstrijd K. S. S.”, „Kroegjool 12 October 1898”, „Openingskroegjool”, „de Nereusdag” en de „Knorcantate” staan hier onder. Deze Cantate kon wel meer verdraagzaam zijn.

Onder „Kunst en letteren” staat een stuk: „De Kunst, het Volk en het Handelsblad”, waarin dit bourgeoisblad, het blad van „Charlestje”, een flinke veeg krijgt.

Minerva. 13 October 1898.

Stuk van F. Borst: „Het enthousiasme van zwakte en lafheid”, 2 halve kolommen + 1 regel. *)

„Leidsche feestschetsen”, de schrijver schijnt zich te oefenen „een aangenaam causeur” te worden.

„Het Vorstenhuis Oranje-Nassau en de Leidsche Hoogeschool”, hiervan krijgen we weldra het slot.

„Onkruid onder de tarwe”, een ernstig woord aan de jongeren, die weldra geïnaugureerd zullen worden; een korte polemiek ontstaat hieruit, die beide partijen zakelijk opnemen.

Het debat over het al of niet toelaten van een dame in het Gron. Stud.-Corps is zeer interessant en waard uitvoeriger besproken te worden. We hopen dit de volgende week te kunnen doen.

Verder de verschillende „Weekkronieken.”

Vox Studiosorum. 13 October 1898.

In memoriam D. Boeke.

De heer v. Tienhoven verdedigt zijn „groentijdswijziging.”

In „Opwekking” vraagt men steun van de schrijvende menschen voor de „Vox Studiosorum”, die daardoor de Stem der Studenten moet worden.

Ook bevat de „Vox” een verslag over ons weekblad, n.l. der twee eerste nummers.

Dan nog „Kroniek van de week.”

W.

*) Men meldt ons juist dat een niet-enthousiast dit stukje als curiositeit op z'n behang heeft geplakt.

Verkiezingen enz.

Senaat.

Donderdag en Vrijdag nieuwe stemming voor twee commissarissen.

Almanak-redactie.

Gekozen: H. Strick van Linschoten.

Caroussel.

F. s' Jacob Jr., President.

J. J. A. Knoote, Vice-President.

W. M. T. Thijssen, Secretaris.

H. P. G. den Tex, Thesaurier.

G. C. op ten Noort, Commissaris.

Odin.

J. H. Kremer, President.

L. Doedes,

R. Klein,

W. van Houten,

J. Merex,

Commissarissen.

Debating.

F. s' Jacob Jr., President.

M. van der Horst, Secretaris.

W. C. Köhler, Thesaurier.

Velocipède-Club.

E. Waller, President.

H. P. G. den Tex, Secretaris.

C. P. Kesper, Thesaurier.

G. C. op ten Noort, Vice-President.

A. Broese van Groenou, Captain.

Polytechnische School.

De afdeling Micro-chemie.

Gisteren, den 14 dezer, is de afdeling „micro-chemie” der Polytechnische School geopend. In het vroegere postkantoor aan het Oude Delft werd door Prof. Dr. H. Behrens het eerste college gegeven, dat behalve door een 40-tal studenten, werd bijgewoond door den Referendaris voor de zaken van onderwijs als vertegenwoordiger van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken en door eenige ambtgenooten van den heer Behrens met hunne dames. De betrekkelijk kleine collegekamer was geheel gevuld.

De hoogleeraar Behrens begon zijne toespraak met een vluchtigen blik op de wording der micro-chemische analyse en besprak daarna hare wijze van werken en hare verhouding tot de scheikunde, physica, delfstofkunde en andere leervakken der Polytechnische School. De eerste micro-chemische reacties zijn medegedeeld in het bekende werk van Prof. Harting over het Mikroskoop, dat ongeveer 30 jaren geleden verscheen. Zonderling genoeg is jaren lang aan deze eerste proeve van micro-chemisch onderzoek geenerlei uitbreiding gegeven. Eerst in 1881 verscheen eene mededeeling van den heer Behrens over micro-chemische methoden in de Geschriften der Kon. Akademie van Wetenschappen, waarin op den grondslag van Harting werd voortgebouwd. De verdere ontwikkeling over het geheele gebied der anorganische en over een belangrijk gedeelte der organische scheikunde heeft in het laatste tiental jaren

te Delft plaats gehad. De micro-chemische analyse is thans in staat gesteld vraagstukken op te lossen, die zonder haar niet dan langs groote omwegen tot oplossing hadden kunnen gebracht worden. Dit is ruimschoots gebleken bij het onderzoek van metalen en alliages en niet minder bij dat van weefsels en papier. Neemt men hierbij de belangrijke toepassingen op het gebied der gesteentekunde, dan rijst vanzelf de vraag, wat wel het geheim der methode van zulk een krachtig hulpmiddel van onderzoek zijn mag.

De spreker geeft als antwoord op die vraag: de meest mogelijke beperking van materiaal, van apparaat en van tijdsverbruik. Het laatste bleek op treffende wijze op het in 1897 te Delft gehouden Natuur- en Geneeskundig Congres. Hier werd hetzelfde mengsel tweemaal geanalyseerd, langs den gewonen weg in zes uren, langs micro-chemischen weg in twintig minuten. De tijdsbesparing is nog grooter, dan dit voorbeeld aangeeft, omdat microscopisch onderzoek geen laboratorium behoeft, maar overal verricht kan worden waar een rustig plaatsje aan eene tafel te vinden is.

De micro-chemische analyse vordert van den onderzoeker naast de kennis der scheikunde eene niet onbelangrijke bedrevenheid in kristallografie en kristal-optika en bovendien voor het werken met microscopische hoeveelheden van materie eene groote geoefendheid van hand en oog.

Niet allen, die in scheikundige laboratoria werken, zullen in vollen omvang van micro-chemische methode partij kunnen trekken, maar voor allen, die haar beoefenen, zal zij een belangrijke factor van intellectueele ontwikkeling zijn.

De heer Behrens bracht ten slotte aan allen, die tot de stichting der nieuwe afdeling medegewerkt hebben, zijnen dank.

De rede werd met warm applaus begroet, waarop de heer Behrens een deel zijner hoorders in de nieuwe inrichting rondleidde. Op den beganen grond zijn drie lokalen. Inkomende rechts ligt de besproken collegekamer. Daartegenover de werkplaats voor bewerking van metalen, die door eene ijzeren spiltrap is verbonden met de ruime werkzaal voor eerstbeginnenden op de tweede verdieping. De achterkamer op den beganen grond is bestemd voor practische oefeningen der oudere mijn-ingenieurs en technologen. Op de 1e verdieping bevindt zich de werkkamer van den hoogleeraar. De geheele inrichting, doelmatig doch doodeenvoudig opgevat, heeft volgens de laatste Staatsbegroting, een uitgaaf gevorderd van circa vijf duizend gulden.

Blijkens het Programma der lessen voor 1898/9 zal de hoogleeraar Behrens dezen cursus met de technologen en mijn-ingenieurs behandelen: „kristallografie en kristaloptika voor scheikundigen”; „mikroskopie van metalen en alliages”; en toepassing der micro-chemische analyse bij het maken van preparaten, bij quantitative analyse, bij het onderzoek van water, van glas, van gesteenten en van alliages. Op de oefeningen zullen micro-chemische analyses van anorganische en van organische verbindingen behandeld worden. Eindelijk zal ook een geheel op zichzelf staand microscopisch en micro-chemisch onderzoek van papier en spinvezels worden ingesteld.

Wij wenschen de Polytechnische School met het bezit dezer nieuwe afdeling hartelijk geluk en hopen, dat de geachte hoogleeraar op zijn nieuw gebied vele jaren met rijke voldoening zal werkzaam zijn.

(De Ingenieur.)

Correspondentie.

Den Heer A. Netscher: De door U ingezonden Kritiek dunkt ons „In den Nevel” beter op haar plaats. Kwanon. Indeeling lijkt ons onnoodig.

ADVERTENTIËN.

Th. VAN LEIPSIG,
DELFT. UTRECHT.
 Dictaten, Cahiers,
 Dictaten-Portefeuilles.
PASSERDOOZEN
 en verdere Teekenbehoefden.